

**PIOTR
FRONCZEWSKI**

**KATARZYNA
GLINKA**

**KAMIL I ANDRZEJ
TKACZOWIE**

**PIERWSZY FILM DLA DZIECI
O JANIE PAWLE II**

KAROL

KTÓRY ZOSTAŁ ŚWIĘTYM

**TAKI DUŻY, TAKI MAŁY,
MOŻE ŚWIĘTYM BYĆ!**

Spis treści

Krótko o filmie	5
Dzieciństwo Ojca Świętego Jana Pawła II	6
Scenariusz zajęć zintegrowanych – klasa 0	9
Scenariusz zajęć zintegrowanych – klasa I	11
Scenariusz zajęć zintegrowanych – klasa II	14
Scenariusz zajęć zintegrowanych – klasa III	16
Materiały pomocnicze do filmu <i>Karol, który został świętym</i> , przeznaczone dla uczniów klas IV – VI szkoły podstawowej	18

KAROL, KTÓRY ZOSTAŁ ŚWIĘTYM

Materiał edukacyjny

**PIOTR
FRONCZEWSKI**

**KATARZYNA
GLINKA**

**KAMIL I ANDRZEJ
TKACZOWIE**

**PIERWSZY FILM DLA DZIECI
O JANIE PAWLE II**

KAROL

KTÓRY ZOSTAŁ ŚWIĘTYM

**TAKI DUŻY, TAKI MAŁY,
MOŻE ŚWIĘTYM BYĆ!**

W KINACH OD 21.03

KRÓTKO O FILMIE

„KAROL, KTÓRY ZOSTAŁ ŚWIĘTYM” to pierwszy film dla dzieci o JANIE PAWLE II, który w przystępnej i atrakcyjnej formule kina familijnego, łącząc animację, materiały archiwalne i kino aktorskie, opowiada o dzieciństwie i młodości Ojca Świętego - Papieża wszystkich dzieciaków.

Foto: Marta Gostkiewicz

Film rusza śladami Karola Wojtyły. Dzieci będą miały okazję poznać jego niezwykle przygody od czasów, kiedy był małym chłopcem, do momentu, gdy wybrano go na papieża i zasiadł na tronie Stolicy Apostolskiej. Lokalizacje, które zobaczymy w filmie, przeniosą młodych widzów w miejsca najbliższe sercu Karola Wojtyły. Przygody Ojca Świętego i jego przyjaciół, zarówno tych animowanych, jak i zagranych przez aktorów, podziwiać będziemy w malowniczej scenerii Tatr, Zakopanego i tajemniczych zaułków Krakowa. Twórcy animacji starannie odtworzyli fasady przedwojennych budynków, ulice sprzed kilkudziesięciu lat, czy wnętrza kościołów i zabytków, dając widzom niepowtarzalną możliwość wycieczki w czasie do fascynującej przeszłości Karola Wojtyły.

„KAROL” to również współczesna opowieść o tym, że wartości, którym hołdował Jan Paweł II, są aktualne do dzisiaj i że siła ducha oraz współdziałanie dają możliwość przezwyciężenia największych trudności. W rolach głównych zobaczymy: wybitnego aktora PIOTRA FRONCZEWSKIEGO jako przyjaciela Jana Pawła II z czasów młodości oraz bliźniaków ANDRZEJA i KAMILA TKACZÓW (Kamil

debiutował niezwyklej rolą w wielokrotnie nagrodzonym dramacie Macieja Pieprzycy „CHCE SIĘ ŻYĆ”).

Ważną rolę w filmie odgrywa starannie dobrana muzyka. W „KAROLU” usłyszymy, między innymi, ulubione melodie Jana Pawła II oraz piosenki popularnej ARKI NOEGO (w tym m.in. przebojowy „Święty uśmiechnięty (Taki duży, taki mały)”).

FABUŁA

12-letni Kacper (Andrzej/Kamil Tkacz), pasjonat animacji komputerowej, zмага się z grupą szkolnych chuliganów, którzy zastraszają słabszych uczniów. Kiedy chłopiec zostaje na kilka dni pod opieką dziadka (Piotr Fronczewski), opowiada mu o swoich problemach w szkole. Dziadek zabiera go na weekendowy wypad w Tatry. Tam, ucząc wnuka radzenia sobie z trudnymi warunkami przyrody i życia w surowych warunkach schroniska, snuje opowieść o przyjacielu z dzieciństwa - Karolu, który wielokrotnie ratował go z opalów i już za młodu uodowodnił, że przemoc można pokonać niezłomną postawą i siłą ducha. Kacper, słuchając kolejnych historii dziadka, tworzy na ich podstawie animacje komputerowe, które składają się na fascynującą, filmową opowieść o Karolu Wojtyłe - niezwyklej człowieku i przywódcy duchowym Polaków.

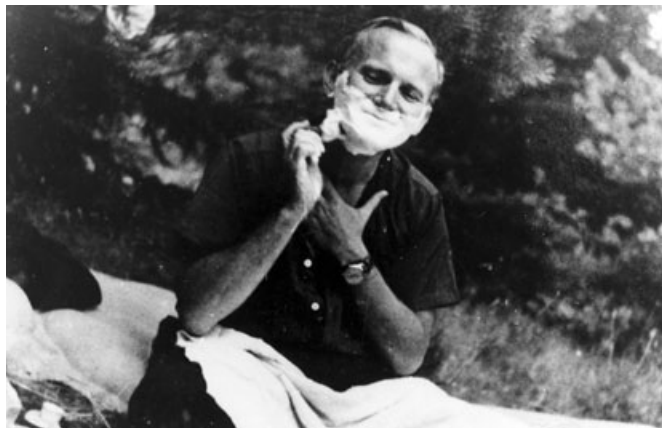

Foto: Marta Gostkiewicz

Dzieciństwo Ojca Świętego Jana Pawła II

Lolek, Loluś – tak nazywany w dzieciństwie – miał tylko ojca. Matka, odkąd pamiętał bardzo chorowita, zmarła gdy miał 9 lat. Jedyny brat Edmund, z którym wyjątkowo silnie był związany, niedługo potem. Siostry w ogóle nie znał, zmarła tuż po urodzeniu, jeszcze zanim Karol Wojtyła pojawił się na świecie. Żył z ojcem bardzo skromnie, ale nikt nigdy nie usłyszał od nich ani jednej skargi czy narzekania. Mieszkali na pierwszym piętrze kamienicy, przy wadowickim rynku, tuż obok kościoła. Stąd Karol wszędzie miał niedaleko – do szkoły, nad Skawę, na boisko i do kościoła. Ze wspomnień szkolnych przyjaciół z Wadowic wynika, że wszyscy bez wyjątku bardzo Go lubili. Nie zadzierał nosa, choć był najlepszym uczniem w klasie. Niezwykle solidny i systematyczny, miał doskonałą pamięć i żadnych kłopotów z nauką. Był pogodny i bardzo koleżeński. Już jako mały chłopiec wykazywał się dobrocią oraz niespotykaną wręcz empatią, poczuciem sprawiedliwości i szacunkiem nie tylko do kolegów, ale też nauczycieli, rodziców, sąsiadów. Chorą na gruźlicę koleżankę, jako jedyny w klasie, odwiedzał niemal codziennie i podtrzymywał ją na duchu. Podobno co prawda nie dawał odpisywać zadań, za to chętnie poświęcał swój czas, tłumacząc to, czego inni nie rozumieli. „Podpowiadania i odpisywania nie uznawał, ale był tolerancyjny, gdy ktoś z sąsiadów zapuszczał oko do jego klasówki” wspomina Antoni Bohdanowicz¹. W klasie zwykle poważny, czy raczej skupiony, nie brał udziału w różnych wybrykach i unikał bójek. Jerzy Kluger, kolega z klasy mówił: „Nie był tchórzem, ale nigdy z nikim się nie kłócił”². Czasem zdarzało się, że komuś dokuczano, wtedy Karol zawsze stawał w obronie słabszego. Zachowywał się tak samo wobec wszystkich: nie czynił nigdy pomiędzy kolegami różnic z powodu ich takich czy innych przekonań i poglądów. Cieszył się wielkim szacunkiem kolegów. Ksiądz Kazimierz Figlewicz tak wspominał: „Chłopiec bardzo żywy, bardzo zdolny, bardzo bystry i bardzo dobry. Z usposobienia optymistą, choć przy uważniejszym spojrzeniu dostrzegało się w nim cień wczesnego sieroctwa. Poznałem go w niedługi czas po śmierci matki. Wyróżniał się tym, że był bardzo lojalny w stosunku do kolegów, a z gronem nauczycielskim nie miał konfliktów. Uczył się dobrze”³.

Uczniowie mieli poczucie, że Karol jest trochę inny, ale nigdy nie wpływało to na koleżeńskie relacje. Choć czytał trudne, filozoficzne książki i zawsze wszystko umiał, to jak wszyscy chłopcy uwielbiał spędzać czas na świeżym powietrzu i bawić się z innymi. Fakt, że nie pozwalał sobie na tak dużo luzu jak rówieśnicy. W tygodniu rzadko można go było zobaczyć na boisku. Innym chłopcom mecze wypełniały większość czasu, dla niego były to tylko epizody.

Laski Diffusion/East News

Jet Set/Reporter

Za to sobotnie i niedzielne popołudnia chętnie spędzał grając w piłkę, pływając, wędrował po górach; każdego wieczoru chodził z ojcem na spacer. Zawsze brał udział w organizowanych przez szkołę wycieczkach naukowych i turystyczno-krajoznawczych. Zjednywał sobie kolegów nie tylko umiejętnościami sportowymi (był świetnym bramkarzem), ale również znajomością łaciny i poezji, którą lubił cytować.

Tym, co zwracało szczególną uwagę, była jego ogromna pobożność, niespotykana na ogół w takim wymiarze u młodych ludzi. Każdego ranka wstępował do kościoła na Mszę św., w trakcie dnia nie zapominał o modlitwie. Był ministrantem i prezesował Sodalitacji Mariańskiej. Wiary uczył się od ojca, którego tak wspominał: „Moje lata chłopięce i młodzieńcze łączą się przede wszystkim z postacią ojca, którego życie duchowe po stracie żony i starszego syna niezwykle się pogłębiło. Patrzyłem z bliska na jego życie, widziałem jak umiał od siebie wymagać, widziałem jak klękał do modlitwy. To było najważniejsze w tych latach, które tak wiele znaczą w okresie dojrzewania młodego człowieka”⁴.

Aż dziwne, że znajdował jeszcze czas na literaturę i teatr, tematy, które zaczęły go fascynować. W kółku teatralnym Karol był głów-

1. Młodzieńcze lata Karola Wojtyły: wspomnienia, red. Juliusz Kydryński, Oficyna Cracovia, Kraków 1990, s. 24
2. Marta Burghardt, Wadowickie korzenie Karola Wojtyły, Wadowickie Centrum Kultury im. Marcina Wadowity, Wadowice 2013, s. 116
3. Tamże, s. 95
4. André Frossard, Nie lękajcie się, Libreria Editrice Vaticana, Watykan 1982, s. 14-15

nym aktorem i organizatorem. Pisał wiersze, reżyserował, brał udział w konkursach recytatorskich. Darcy O'Brien pisze: „Lolek był przystojnym blondynem, silniejszym i wyższym od większości innych chłopców, mocno zbudowanym w typowo słowiański sposób. Podobnie jak ojciec, byłby wspaniałym żołnierzem. W klasie czy na boisku był po prostu jednym z nich. A jednak inny.”⁵ Z okien swojego mieszkania Wojtyła widział zegar słoneczny umieszczony na ścianie kościoła opisany dewizą *Tempus fugit, aeternitas manet* – Czas ucieka, wieczność czeka. To prawda, nie lubił tracić czasu, ale starał się znaleźć złoty środek między nauką a odpoczynkiem (to samo robił będąc kapłanem, biskupem czy Papieżem, podkreślając zawsze konieczność i wartość odpoczynku).

W Wadowickim gimnazjum zdał maturę, po której wyjechał wraz z ojcem do Krakowa. W 1938 roku zaczął studia na wydziale polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jan Paweł II zawsze z rozzerwaniem wracał do lat dziecińczych i chętnie wspominał Wadowice. To małe miasteczko, w którym przyjaźnie do siebie nastawieni mieszkańcy współtworzyli lokalną społeczność, pracując dla wspólnego dobra.

Dzieci nadzieja i radość świata

Nadzieja i radość świata – pod takim tytułem odbył się w Rzymie 2 stycznia 2000 r. Jubileusz dzieci. Nietypowe wydarzenie, bo choć niejednokrotnie Papież spotykał się z różnymi grupami wiernych, to z dziećmi – na taką skalę – po raz pierwszy. Na placu św. Piotra zgromadziło się wówczas 150 tysięcy małych pielgrzymów wraz z rodzicami, opiekunami i duszpasterzami. Znalazły się tam dzieci z całego świata, w tym oczywiście z Polski, aby uroczystie zainaugurować obchody Roku Jubileuszowego w Kościele. Papież miał silnie przekonanie, że lata dziecięce to chyba najważniejszy okres przygotowania do życia. Wierzył, że człowiek wzrasta w dwóch wymiarach: fizycznym i duchowym. Fizyczny odbywa się jakby poza nami, za to mamy wpływ na wymiar duchowy, który dokonuje się dzięki rozwijaniu takich darów jak: rozum, wola, skłonność do miłowania Boga i człowieka. „Niech dorośli otaczają je jak najtroskliwszą opieką, aby dzieci uczyły się budować świat, w którym wszyscy ludzie potrafią żyć w prawdzie, sprawiedliwości i miłości” mówił.⁶

Jan Paweł II nie po raz pierwszy w sposób szczególny wyróżniał najmłodszych wiernych. Nie przepuszczał żadnej okazji ani we Włoszech, ani podczas pielgrzymek zagranicznych, by spotkać się z dziećmi i skierować do nich parę słów. „Zawsze się raduję, spotykając dzieci” – mówił.⁷ Jako pierwszy Papież w historii skierował do nich List pt. *Tra pochi giorni*. Faktycznie trudno zliczyć chwile z chłopcami i dziewczynkami pierwszokomunijnymi oraz maluchami w szpitalach. Każdy z nas z pewnością pamięta czułe gesty błogosławieństwa i uśmiechniętą twarz Ojca Świętego, gdy dzieci podchodziły do niego blisko: przytulały się, klękały, chwyciły za rękę. Nigdy nie odmawiał matkom, które podawały swoje maleństwa do błogosławieństwa. Znamy ujęcia, gdy niefrasobliwi malcy wędrują wokół papieskiego tronu, nie rozumiejąc zupełnie wywoływanego tym zamieszania. Nadzieja i radość świata – proste prawdy, które chciał przypomnieć nie tylko rodzicom, ale wszystkim dorosłym.

Wy jesteście moją nadzieją

Każdy człowiek był dla Papieża kimś wyjątkowym, ale to przy dzieciach i młodzieży rozpromieniał się i uśmiech nie zniknął

Laski Diffusion/East News

z jego twarzy. Lubił ich spontaniczność połączoną z niepewnością, ufność i odwagę, bezinteresowną miłość. Cenił w tych zachowaniach naturalność, której sam był doskonałym przykładem. Bywał przecież spontaniczny, nie zawsze trzymał się planu czy procedur. Do historii przeszły kinderbale, które już jako biskup i kardynał urządzał dla dzieci na ul. Franciszkańskiej w Krakowie. Dostojne komnaty zmieniały się wtedy w jeden wielki plac zabaw pełen gwaru i tupotu. Jako Jan Paweł II też nie ulegał presji etykiety watykańskiej i zapełniał pomieszczenia ludźmi. Janusz Poniewierski opowiada, że podczas jednego z obiadów był pewien chłopczyk, który zaczął trochę rozrabiać: podszedł z tyłu do krzesła, chwycił je za poręcz i zaczął się na nie wspinać. A na krzesle siedział Papież. Tego dla mamy malca był już za wiele. Zamierzała synka uspokoić i wtedy usłyszała: „Zostawić, zostawić. Tu cały rok jest tak smutno.”⁸ Ojciec Święty zachęcał, by ciekawość i gorliwość dzieci podsycać, a nie lekceważyć! Sam dawał tego przykład. Podczas nieformalnych spotkań najmłodszy z przejęciem podpytywali Jana Pawła II: Czy Ojciec Święty lubi szpinak? A czy lubi przyrodę? Czy Papież kogoś się boi? Czy łowi ryby? Jak najlepiej się modlić? Czy często psuje się papieski samochód? Czy tańcem można wielbić Boga? Jak ważne były dla Niego nawet te najbardziej banalne pytania! Wyznawał zasadę, że czas poświęcony drugiej osobie, nawet tej najmniejszej, nigdy nie jest stracony. Rozmowy z dziećmi nie zawsze były łatwe, ale nigdy nie tracił rezonu. Podobno jeszcze jako biskup wizytował pewną parafię. Witający go mały chłopiec mówił tak cicho, że Wojtyła poprosił go, żeby mówił głośnie. Na co malec krzyknął: „Jak nie słyszysz, to się nachyli!”. Biskup posłuchał, a gdy nadszedł czas na homilię powiedział: „Jeden z najmłodszych przedstawicieli waszej wspólnoty parafialnej przypomniał mi, że mam się nachylić, aby usłyszeć to, co chcecie mi powiedzieć. Otóż ja moim posługiwaniem pasterskim właśnie pochylałem się nad Wami...”⁹

Wy jesteście nadzieją kościoła

Szczególna uwaga skierowana na dzieci wynikała z tego, że to w najmłodszych pokładał największe nadzieje. Widział w nich „do-

5. Darcy O'Brien, *Papież nieznan, Jacek Santorski & CO Wydaw., Warszawa* [1999], s. 87
6. Jan Paweł II, *Przemówienie wygłoszone z okazji Jubileuszu dzieci, Watykan, 2 stycznia 2000 r.* [online] http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/przemowienia/dzieci_02012000.html [dostęp: 12.02.2014]
7. Jan Paweł II, *Przemówienie wygłoszone w szpitalu pediatrycznym, Olsztyn, 6 czerwca 1991 r.* [online] <http://www.mateusz.pl/jp99/pp/1991/pp19910606a.htm> [dostęp: 12.02.2014]
8. Janusz Poniewierski, *Kwiatki Jana Pawła II, Wydawnictwo Znak, Kraków 2002*, s. 130-131
9. Janusz Poniewierski, *Kwiatki Jana Pawła II, Wydawnictwo Znak, Kraków 2002*, s. 92

rosłych jutra” – przyszłych pracodawców, pracowników, muzyków, lekarzy, polityków, dziennikarzy, którzy mogą zmienić przyszłość i tworzyć lepszy świat. Jan Paweł II podkreślał, że od nas, dzisiejszych dorosłych zależy, jakie będzie następne pokolenie i jak ono zmieni świat. „Dzieci są nadzieją, która rozkwita wciąż na nowo, projektem, który nieustannie się urzeczywistnia, przyszłością, która pozostaje zawsze otwarta.”¹⁰ Nie bał się mówić do dzieci. Prostym językiem, bezpośrednio przekazywał im prawdy dla niego najważniejsze. Nie upraszczał prawd wiary, zakładając, że dzieci są w stanie zrozumieć to, co chciał im przekazać. Niejednokrotnie zwracał się do najmłodszych z prośbą o modlitwę. Mogło to dziwić, ale uważał, że dzieci poprzez swoją czystość i niewinność mają szczególne względy i przywileje u Boga. „Niebo jest dla tych, którzy są tak prości jak dzieci, tak pełni zawierzenia jak one, tak pełni dobroci i czystości. Tylko tacy mogą odnaleźć w Bogu swojego Ojca i stać się za sprawą Jezusa również dziećmi Bożymi.”¹¹ Twierdził, że ich modlitwa ma ogromną siłę poprzez swą prostotę i całkowitą ufność, dlatego zachęcał do modlitwy stawiając im za przykład św. Bernadettę z Lourdes, dzieci z la Salette, Łucję, Franciszka i Hiacyntę z Fatimy. Powtarzał nieznudzenie, że radość i entuzjazm najmłodszych to bezcenne skarby, które mogą i powinny dodawać odwagi dorosłym. Dla rodziców bowiem dzieci są przewodnikami do Boga i ich drogą do zbawienia. Każdy chłopiec i każda dziewczynka są „uśmiechem nieba powierzonym ziemi. Są prawdziwymi klejnotami rodziny i społeczeństwa. Są radością Kościoła. Są jak „lilie na polu”, o których mówił Jezus, że nawet Salomon w całym swym przepychu nie był tak ubrany jak jedna z nich.”¹² Ojciec Święty bezustannie nawoływał do troski o dzieci: „Czy można przejść obojętnie wobec cierpienia tylu dzieci, zwłaszcza gdy jest to cierpienie w jakiś sposób zawinione przez dorosłych?”¹³ Spotykał się z uczestnikami różnych organizacji i konferencji. Apelowal do wszystkich ludzi dobrej woli, aby pomoc najmłodszym i troskę o stworzenie im właściwych warunków rozwoju uczynili centralnym tematem dialogu światowego oraz przedmiotem współpracy.

Wy jesteście przyszłością świata

Naturalnym przedłużeniem rozmów z dziećmi były spotkania z młodzieżą. Przemówienia Jana Pawła II do młodzieży są poważniejsze, bo młodych traktował już jak dorosłych. Namawiał do refleksji nad własnymi wyborami i nad światem, do podejmowania odważnych decyzji i odpowiedzialności za nie. Zwłaszcza tej odpowiedzialności chciał nauczyć wiedząc, że w okresie dojrzewania młodzież potrzebuje kogoś, kto pokaże właściwy kierunek. On to potrafił. W dniu inauguracji swojego pontyfikatu powiedział: „Wy jesteście przyszłością świata, wy jesteście nadzieją Kościoła. Wy jesteście moją nadzieją.”¹⁴ Ogłosił w Rzymie Niedzielę Palmową Dniem Młodzieży całego świata. Ponadto postanowił co dwa lata organizować Światowe Spotkania Młodych, które odbywały się kolejno w Buenos Aires, Santiago de Compostella, Częstochowie, Denver, Manili, Paryżu, Rzymie, Toronto (w 2016 roku odbędą się w Krakowie). Papież nie bał się zwracać do młodzieży bezpośrednio. Rozmawiał z nimi „na serio”, poruszając trudne tematy jak powołanie, małżeństwo, seksualność człowieka, uzależnienia. Chętnie odpowiadał na każde pytanie i nie bał się konfrontacji. W Liście do młodych pisał: „[Młodzi] Chcą także, ażeby ich poprawiać, chcą, ażeby mówić im tak lub nie. Potrzebują przewodników, i to potrzebują tych przewodników bardzo blisko. Jeżeli odwołują się także do pewnych autorytetów, to tylko o tyle, o ile te autorytety potwierdzają się równocześnie jako ludzie bliscy,

Laski Diffusion/East News

jako ci, którzy idą z młodzieżą po wszystkich szlakach, po których ona postępuje.”¹⁵ Dlatego on starał się dotrzymać im kroku, być zarówno autorytetem, jak i kimś bliskim. Kimś kto rozumie rozterki młodości, potrafi żartować, dowcipnie odpowiadać na zaczepki. Do historii przeszły rozmowy z okna na ul. Franciszkańskiej 3 w Krakowie oraz niezliczone gesty: otwarcie ramion, uśmiech, machnięcie ręką, uścisk, pocałunek, spojrzenie. Znamy zdjęcie, na którym przykłada do oczu zwinione dłonie, jakby patrzył przez lornetkę albo moment, gdy zaczął wywijać laską jak Charlie Chaplin. Jan Paweł II umiał się cieszyć życiem i nigdy się z tym nie krył. Niezwykłe poczucie humoru pozwalało mu zachować dystans wobec siebie i funkcji, którą pełnił. W Liście do osób w podeszłym wieku napisał: „Mimo ograniczeń mego wieku bardzo wysoko cenię sobie życie i umiem się nim cieszyć.” Wielką potęgę miały Jego słowa wsparte prostym i czytelnym gestem.

Marta Dzienkiewicz

Bibliografia:

- Marta Burghardt, *Wadowickie korzenie Karola Wojtyły*, Wadowickie Centrum Kultury im. Marcina Wadowity, Wadowice 2013
- Młodzieńcze lata Karola Wojtyły: wspomnienia*, Oficyna Cracovia, Kraków 1990
- Jan Piwowarczyk, *Dziecko w nauczaniu Jana Pawła II w: Dziecko a świat dorosłych*, Wydawnictwo św. Stanisława BM, Kraków 2009
- Janusz Poniewierski, *Kwiatki Jana Pawła II*, Wydawnictwo Znak, Kraków 2002
10. Jan Paweł II, Przemówienie wygłoszone z okazji Jubileuszu rodzin, Watykan, 14 października 2000 r. [online] http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/przemowienia/kongres_rodzin_14102000.html [dostęp: 12.02.2014]
 11. Jan Paweł II, List do dzieci Tra pochi giorno, Watykan, 13 grudnia 1994 [online] http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/listy/do_dzieci.html [dostęp: 12.02.2014]
 12. Jan Paweł II, Audycja generalna, Watykan, 17 sierpnia 1994 r. w: Anioł Pański z Papieżem Janem Pawłem II. T. 5, Libreria Editrice Vaticana, Watykan 1995
 13. Jan Paweł II, List do dzieci Tra pochi giorno
 14. Jan Paweł II, Przemówienie do młodzieży, Watykan, 22 listopada 1978 r. w: Podręcznik pokolenia JP2, Duszpasterstwo Akademickie Dominikanów, Poznań 2008, s. 11
 15. Jan Paweł II, List do młodych całego świata Parati semper, Watykan, 31 marca 1985 [online] http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/listy/parati.html [dostęp: 12.02.2014]

SCENARIUSZ ZAJĘĆ ZINTEGROWANYCH – klasa 0

inspirowany filmem „Karol, który został świętym”

Temat: „Czego nas uczy Jan Paweł II?”

Cele ogólne:

- rozbudzanie zainteresowania życiem Jana Pawła II
- kształtowanie uczuć szacunku wobec papieża Polaka
- ukazanie papieża jako wzoru do naśladowania
- rozwijanie umiejętności swobodnego i śmiałego wypowiadania się
- bogacenie słownika uczniów poprzez poszerzanie zakresu i treści pojęć
- integrowanie uczniów poprzez wspólne działanie i dążenie do realizacji wyznaczonych zadań

Cele operacyjne:

Uczeń:

- dzieli się spostrzeżeniami na temat filmu
- aktywnie uczestniczy w rozmowie
- rozpoznaje wizerunek Jana Pawła II
- opisuje wygląd Jana Pawła II
- wie, kim był Jan Paweł II
- poznaje wybrane wydarzenia z życia Jana Pawła II
- interesuje się życiem i dokonaniem Jana Pawła II
- zna ulubioną pieśń papieża Polaka
- wzbogaca słownictwo
- odczytuje szyfrogram literowo-cyfrowy
- porządkuje cyfry od najmniejszej do największej
- czyta proste wyrazy
- układa fotografie w porządku chronologicznym
- rozwiązuje krzyżówkę z hasłem
- przedstawia postać Jana Pawła II w pracy plastycznej

Liczba uczniów: dowolna

Formy pracy: grupowa i indywidualna

Środki dydaktyczne: prezentacja multimedialna przedstawiająca wydarzenia z życia Jana Pawła II, fotografie przedstawiające Jana Pawła II w różnych latach życia, fotografie przedstawiające portrety różnych papieży oraz ich wizytówki, portrety i fotografie Jana Pawła II, książka J. Krzyżanek „Jan Paweł II czyli jak Karolek został papieżem” (Wydawnictwo Diecezjalne Sandomierz 2008), w kopercie dla każdego ucznia: szyfrogram literowo-cyfrowy, diagram krzyżówki z hasłem; rzutnik, ekran, komputer z dostępem do Internetu, płyta CD z nagraniem pieśni pt.: „Barka” (w: „Barka. Pieśń Jana Pawła II” wyd. GAMMA 2005), białe kartony - format A4, kredki ołówkowe i pastelowe, farby plakatowe i akwarelowe, pędzelki, kubeczki.

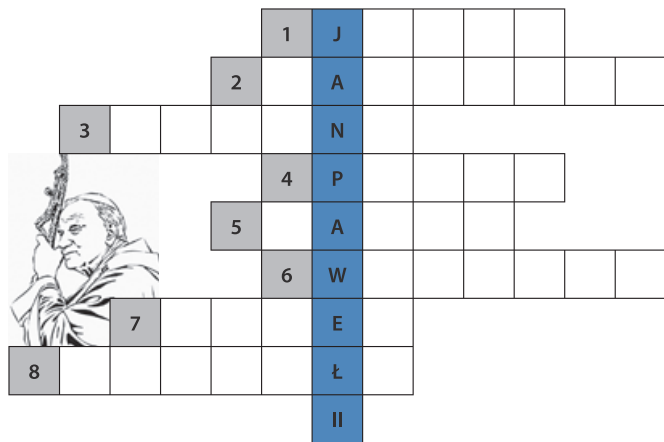
PRZEBIEG:

1. Nawiązanie do filmu „Karol, który został świętym”: dzielenie się spostrzeżeniami na temat filmu
2. „Jan Paweł II” – odczytanie szyfrogramu literowo-cyfrowego:
 - szeregowanie cyfr od najmniejszej do największej
 - przyporządkowanie odpowiednich liter
 - odczytanie hasła: Jan Paweł II
 - swobodne wypowiedzi uczniów na temat papieża Jana Pawła II

P	N	Ł	W	A	II	J	E	A
4	3	8	6	2	9	1	7	5

1	2	3	4	5	6	7	8	9

3. Słuchanie fragmentu książki J. Krzyżanek „Jan Paweł II czyli jak Karolek został papieżem”:
 - zapoznanie z wybranymi wydarzeniami z życia Jana Pawła II
 - wyjaśnienie pojęć: *papież*, *pontyfikat*, *kardynał*, *pielgrzym*, *Watykan*
4. Oglądanie prezentacji multimedialnej przedstawiającej wydarzenia z życia Jana Pawła II:
 - rozpoznawanie fotografii obrazujących wybrane wydarzenia z życia Jana Pawła II
 - gromadzenie określeń opisujących postać Jana Pawła II
5. „Czego uczy nas Jan Paweł II?” – burza mózgów:
 - swobodne zgłaszanie pomysłów i wymiana poglądów
 - analiza pomysłów i wybór najtrafniejszych rozwiązań
6. Prezentacja fotografii przedstawiających Jana Pawła II w różnych latach życia:
 - układanie fotografii w porządku chronologicznym
7. „Jan Paweł II” - rozwiązywanie krzyżówki:
 - odgadywanie haseł
 - wpisywanie liter w odpowiednie miejsca krzyżówki
 1. Drugie imię Karola nadane mu podczas chrztu świętego.
 2. Rodzinne miasto Jana Pawła II
 3. Imię brata Jana Pawła II
 4. Był nim Jan Paweł II
 5. Ulubione góry Jana Pawła II
 6. Włoskie miasto, w którym mieszkał i urzędował Jan Paweł II
 7. Tak w dzieciństwie wołano na Jana Pawła II
 8. Nazwisko Karola, który został papieżem

8. Prezentacja fotografii przedstawiających portrety różnych papieży:

- wyszukiwanie portretu Jana Pawła II
- przyporządkowywanie wizytówek do fotografii
- opisywanie wyglądu papieża Polaka

<http://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:GiovanniPaoloI1978.jpg>

http://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:John_Paul_II_Medal_of_Freedom_2004.jpg

http://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Le_pape_Beno%C3%A9t_XVI_en_agitant.jpg

http://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Pope_Francis_2013.jpg

Jan Paweł I	Jan Paweł II	Benedykt XVI	Franciszek

9. „Barka” – słuchanie ulubionej piosenki papieża:
<http://www.youtube.com/watch?v=6sGEQkalsFE>

- przypomnienie słów papieża Jana Pawła II na temat ulubionej piosenki

„Barka” – piosenka religijna, do której słowa napisał w 1974 salezjanin, ks. Stanisław Szmidt zainspirowany południowo-amerykańską pieśnią z hiszpańskim tekstem zatytułowaną „Pescador de hombres”, której autorem jest Cesáreo Gabarain. On też napisał muzykę do tej piosenki. Tekst do piosenki został po raz pierwszy wydrukowany w salezjańskim śpiewniku „Radiośnie przed Panem”.

Na krakowskich Błoniach 18 sierpnia 2002 po modlitwie na „Anioł Pański”, gdy ludzie śpiewali „Barkę”, Jan Paweł II powiedział:

„Chcę powiedzieć na zakończenie, że właśnie ta oazowa pieśń wyprowadziła mnie z Ojczyzny przed dwudziestu trzema laty. Miałem ją w uszach, kiedy słyszałem wyrok konklawe. Z nią, z oazową pieśnią nie rozstawałem się przez wszystkie te lata. Była jakimś ukrytym tchnieniem Ojczyzny. Była też przewodniczką na różnych drogach Kościoła. I ona przyprowadzała mnie wielokrotnie tu, na te Błonia pod Kopiec Kościuszki...”

Od tego czasu „Barka” była wielokrotnie śpiewana na spotkaniach papieża z Polakami.

http://pl.wikipedia.org/wiki/Barka_

- nauka I zwrotki i refrenu pieśni

1. Pan kiedyś stanął nad brzegiem,
Szukał ludzi gotowych pó jść za Nim;
By łowić serca
Słów Bożych prawdą.

Ref.: O Panie, to Ty na mnie spojrzaleś,
Twoje usta dziś wyrzekły me imię.
Swoją barkę pozostawiam na brzegu,
Razem z Tobą nowy zacznę dziś łów.

2. Jestem ubogim człowiekiem,
Moim skarbem są ręce gotowe
Do pracy z Tobą
I czyste serce.

3. Ty, potrzebujesz mych dłoni,
Mego serca młodego zapaleń
Mych kropli potu
I samotności.

4. Dziś wypłyniemy już razem
Łowić serca na morzach dusz ludzkich
Twej prawdy siecią
I słowem życia.

5. O Panie dalszy rejs odwołany
Bo sternika do siebie wezwałeś
A nam brak siły,
Nadzieja zgasła.

Ref.: O Chryste, przecież burze szaleją,
Ratuj barkę, bo bez Ciebie zginiemy.
Nie lękajcie się, a wypłyńcie na głębię,
Cała naprzód, nowy świta już dzień.

10. Prezentacja portretów i fotografii przedstawiających Jana Pawła II:

- wybór najciekawszych z uzasadnieniem
- zachęcenie uczniów do wykonania portretu Jana Pawła II w wybranej technice plastycznej
- dobór techniki plastycznej
- rysowanie kredkami ołówkowymi
- rysowanie kredkami pastelowymi
- malowanie farbami plakatowymi
- malowanie akwarelami
- przygotowanie materiałów i stanowisk do pracy
- indywidualna praca uczniów
- prace porządkowe
- zorganizowanie wystawy prac uczniów „Portrety Jana Pawła II”

Opracowała:
mgr Wiesława Twardowska

SCENARIUSZ ZAJĘĆ ZINTEGROWANYCH – klasa I

inspirowany filmem „Karol, który został świętym”

Temat: „Taki duży, taki mały, może świętym być...”

Cele ogólne:

- wzbogacenie wiadomości na temat sławnych Polaków oraz dziedzin, w których się wstawili
- poznanie postaci i dokonań Jana Pawła II
- wprowadzanie ucznia w świat wartości uniwersalnych takich jak dobro, prawda, miłość
- ukazanie papieża jako wzoru do naśladowania
- kreowanie pozytywnych wzorców zachowań

Cele operacyjne:

Uczeń:

- dzieli się spostrzeżeniami na temat filmu
- aktywnie uczestniczy w rozmowie
- wie, kim był Jan Paweł II
- zna główne wydarzenia z życia Jana Pawła II
- wymienia nazwiska sławnych Polaków i określa dziedziny, w których się wstawili
- poznaje wzorce postępowania
- wskazuje na mapie Polski miejsce urodzin Jana Pawła II
- wie, jak wyglądają papieski herb i flaga
- układa zdjęcia w porządku chronologicznym
- czyta proste wyrazy
- układa obrazek z części
- poprawnie uzupełnia tekst brakującymi wyrazami
- rozwiązuje eliminatkę matematyczną
- sprawnie dodaje i odejmuje w zakresie 10
- aktywnie uczestniczy w proponowanych działaniach

Liczba uczniów: dowolna

Formy pracy: grupowa i indywidualna

Środki dydaktyczne: fotografie przedstawiające wydarzenia z życia Jana Pawła II, mapa Polski, wizytówki z imionami i nazwiskami sławnych Polaków oraz ich profesjami;

w kopertach dla każdego ucznia: pocięty na części obrazek przedstawiający Jana Pawła II, tekst z lukami, kartoniki z brakującymi wyrazami, eliminatka matematyczna; Słownik Języka Polskiego, mapa myśli, fotografie przedstawiające papieża Jana Pawła II, odtwarzacz CD, płyta CD „A gu gu” z piosenką „Święty uśmiechnięty” w wykonaniu zespołu Arka Noego, ilustracje przedstawiające herb i flagę papieską, kremówki papieskie, jednorazowe talerzyki i łyżeczki, serwetki.

PRZEBIEG:

1. Nawiązanie do filmu „Karol, który został świętym”:
 - dzielenie się spostrzeżeniami na temat filmu i przygód głównych bohaterów
2. Oglądanie fotografii przedstawiających wydarzenia z życia Jana Pawła II:
 - swobodne wypowiedzi uczniów na temat sławnego Polaka
 - układanie zdjęć w porządku chronologicznym
 - wskazywanie na mapie Polski miejsca urodzenia Jana Pawła II
3. „Sławni Polacy” - dobieranka wyrazowa:
 - wyszukiwanie wśród wizytówek karteczki z imieniem i nazwiskiem papieża
 - odczytanie pozostałych wizytówek i przypomnienie, kim byli sławni Polacy
 - przyporządkowywanie do wizytówek karteczek z odpowiednimi określeniami
 - swobodne wypowiedzi na temat, dlaczego te osoby zasługują na miano wielkich Polaków
 - wklejenie karteczek do zeszytów

Mikołaj Kopernik	Karol Wojtyła	Adam Małysz	Adam Mickiewicz
Jan III Sobieski	Fryderyk Chopin	Robert Lewandowski	
Jan Matejko	Lech Wałęsa	Andrzej Wajda	
astronom	papież	król	kompozytor
malarz	poeta	skoczek narciarski	piłkarz
		reżyser	Prezydent Polski

4. „Jan Paweł II” - układanie obrazka z części:
 - kolorowanie i podpisanie obrazka: *Jan Paweł II*

5. Uzupełnianie testu z lukami:

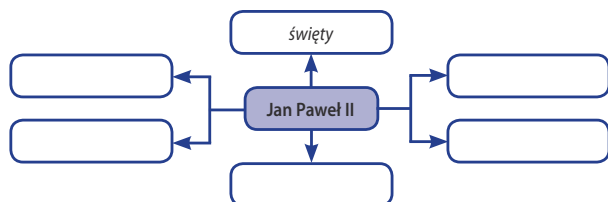
- naklejanie w odpowiednich miejscach kartoników z pasującymi wyrazami:

Wadowicach, Lolek, piłkę nożną, bramce, nartach, górach, kajakiem, teatrze, księdzem, biskupem, papieża, Jan Paweł II, Watykanie, Polakiem.

Jan Paweł II urodził się w
 Na imię miał Karol, ale wszyscy mówili na niego
 Karol lubił różne sporty. Najczęściej grał w
 Przeważnie stał na
 Często jeździł na i wędrował po
 Czasami pływał Grał też w
 Nie chciał jednak zostać aktorem. Wstąpił do
 seminarium duchownego i został
 a później W 1978 roku został
 wybrany na Przybrał wtedy
 imię Jan Paweł II zmarł
 w 2 kwietnia 2005 roku. Był wielkim

6. Wspólne tworzenie mapy myśli według schematu:

- wyszukiwanie słów określających cechy Jana Pawła II
- zapisywanie propozycji uczniów na tablicy
- przyporządkowywanie odpowiednich fotografii

7. „Burza mózgów” – szukanie odpowiedzi na pytanie: dlaczego Jan Paweł II jest uważany za świętego?

- swobodne zgłaszanie pomysłów i wymiana poglądów
- analiza pomysłów i wybór najtrafniejszych rozwiązań

8. Słuchanie piosenki „Święty uśmiechnięty” w wykonaniu zespołu Arka Noego:

- swobodne wypowiedzi uczniów na temat tekstu piosenki
- zabawa ruchowo- naśladowcza

Taki duży, taki mały, może świętym być...
 Taki gruby, taki chudy, może świętym być...
 Taki ja i taki ty może świętym być...
 Taki ja i taki ty może świętym być...

Święty kocha Boga, życia mu nie szkoda,
 Kocha bliźniego, jak siebie samego...
 Święty kocha Boga, życia mu nie szkoda,
 Kocha bliźniego, jak siebie samego...

Taki duży, taki mały ...

Kto się nawróci, ten się nie smuci:
 Każdy święty chodzi uśmiechnięty.
 Tylko nawrócona jest zadowolona:
 Każda święta chodzi uśmiechnięta...

Taki duży, taki mały ...

Nic nie potrzebuje, zawsze się raduje,
 Bo święta załoga kocha tylko Boga...
 Nic nie potrzebuje, zawsze się raduje,
 Bo święta załoga kocha tylko Boga...

Taki duży, taki mały ...

/wstawka, na tle melodii dzieci czytają:/

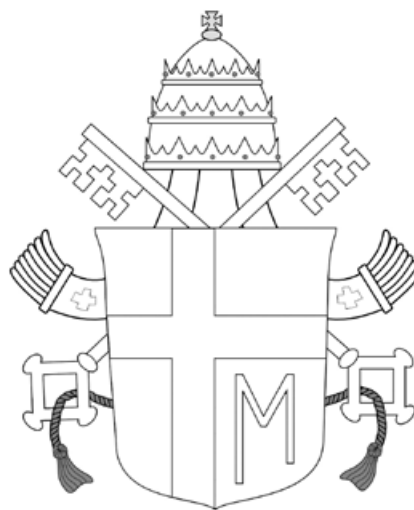
Święty Tomasz z Aquinu, święty Ignacy z Loyoli,
 święty Franciszku Xawery, święty Stanisławie Kostko,
 święty Wincenty z Paulo, święty Janie Mario Vianney,
 święty Janie Bosco, święta Katarzyna z Sieny...

Gdzie można dzisiaj świętych zobaczyć?
 Są między nami w szkole i w pracy!
 Gdzie można dzisiaj świętych zobaczyć?
 Są między nami w szkole i w pracy!

Taki duży, taki mały ...

9. Oglądanie herbu papieskiego Jana Pawła II:

- opisywanie wyglądu herbu
- http://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:John_paul_2_coa.svg
- kolorowanie wg wzoru

Herb papieski Jana Pawła II był zarazem oficjalnym herbem Stolicy Apostolskiej w okresie jego pontyfikatu (1978-2005). Na tarczy herbowej umieszczone są dwa skrzyżowane na skos klucze św. Piotra (złoty i srebrny), skierowane piórami na zewnątrz ku górze. Ponad tarczą jest papieska korona, z której wylania się podobna do stufy czerwono-

na wstęga ozdobiona na końcach złotymi krzyżami i wykończona frędzlami. W błękitnym polu tarczy znajduje się złoty krzyż, przesunięty w prawo. Pod poprzeczną belką krzyża, po lewej stronie znajduje się złota litera M, oznaczająca Maryję.

<http://pl.wikipedia.org>

10. Konstruowanie flagi papieskiej:

- oglądanie flagi papieskiej i opisywanie jej wyglądu
- http://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Flag_of_the_Vatican_City.svg
- łączenie i sklepanie dwóch prostokątów papieru: żółtego i białego
- naklejanie lub rysowanie kluczy św. Piotra
- umocowanie patyczków

Flaga papieska składa się z dwóch pól ułożonych w pionie o równych kształtach i wymiarach. Pole po lewej stronie jest złote (symbol bogactwa), a po prawej białe (symbol czystości). Na białej części widnieją klucze do niebios św. Piotra (pierwszego papieża). Klucze (złoty i srebrny) związane są na dole czerwonym sznurem, na górze „ukoronowane” papieską tiarą. Kolejność kluczy jest odwrotna dla wzoru godła Stolicy Apostolskiej. Flaga Watykanu uznawana jest za flagę Kościoła katolickiego.

<http://pl.wikipedia.org>

11. „Papieskie kremówki”-rozwiązywanie eliminatki matematycznej:

- rozwiązywanie działań: dodawanie i odejmowanie w zakresie 10
- wpisywanie wyników dodawania i odejmowania w odpowiednie miejsca
- porównywanie wyników i umieszczanie znaku nierówności w środkowych polach
- otaczanie kółkiem litery po stronie większego wyniku

P	6+3=	<	3+7=	K
R	8-3=		4+0=	T
E	2+6=		8-1=	U
S	3+4=		10-2=	M
Ó	9-2=		4+2=	K
E	2+3=		9-3=	W
M	5+4=		7+3=	K
A	1+9=		0+9=	R

- odczytanie hasła: KREMÓWKA
- określanie, co to jest kremówka
- szukanie informacji w Słowniku Języka Polskiego
- odczytanie definicji

Kremówka – ciastko z francuskiego lub półfrancuskiego ciasta przekładanego kremem śmietankowym (napoleonka).

- wyszukiwanie spośród różnych fotografii przedstawiającej kremówki
- słuchanie wyjaśnień nauczyciela na temat „papieskich kremówek”

16 czerwca 1999 roku podczas spotkania z mieszkańcami Wadowic papież Jan Paweł II wspomniał kremówki, które w młodości jadał w miejscowej cukierni.

„A tam była cukiernia. Po maturze chodziliśmy na kremówki. Że myśmy to wszystko wytrzymali, te kremówki po maturze”.

Cukiernię prowadził przybyły z Wiednia do Wadowic cukiernik Karol Hagenhuber. Według przekazów, Karol Wojtyła miał się założyć z kolegami o to, kto zje najwięcej kremówek. Wojtyła miał ich zjeść kilkanaście na raz – w zależności od źródła mowa jest o dwunastu lub osiemnastu.

<http://pl.wikipedia.org>

- przygotowanie do poczęstunku: nakrywanie stołów, mycie rąk
- degustacja kremówek

Opracowała:
mgr Wiesława Twardowska

SCENARIUSZ ZAJĘĆ ZINTEGROWANYCH – kl. II

inspirowany filmem „Karol, który został świętym”

Temat: „Nie lękajcie się...”

Cele ogólne:

- stworzenie okazji do dyskusji na temat przemocy
- poznanie różnych form przemocy szkolnej
- wdrażanie do rozumienia zła jakie niesie ze sobą przemoc
- kształtowanie umiejętności podejmowania rozsądnych decyzji w sytuacji przemocy
- rozwijanie umiejętności oceniania postępowania własnego i kolegów w konkretnych sytuacjach występujących w codziennym życiu
- kształtowanie właściwych relacji między uczniami
- doskonalenie mowy komunikatywnej i nauka dyskusowania

Cele operacyjne:

Uczeń:

- swobodnie wypowiada się na temat filmu
- umie zabrać głos w dyskusji i przedstawić własne stanowisko w sprawie
- analizuje zachowania w sytuacjach problemowych
- dokonuje oceny zachowania postaci odwołując się do własnych doświadczeń i przemyśleń
- formułuje wnioski na temat właściwego sposobu postępowania
- poznaje formy przemocy szkolnej
- zna sposoby postępowania w przypadku przemocy w szkole
- rozumie potrzebę udzielania wzajemnej pomocy
- uczy się pewności siebie w kontaktach z rówieśnikami
- wie, gdzie szukać pomocy w przypadku przemocy szkolnej
- rozumie pojęcie odwagi i odwaga cywilna
- rozwiązuje szyfrogram matematyczny

Liczba uczniów: dowolna

Formy pracy: grupowa, zespołowa i indywidualna

Środki dydaktyczne: szyfrogram literowy dla każdego ucznia, tekst przesłania papieża Jana Pawła II „Nie lękajcie się” skierowa-

Szyfrogram matematyczny do pkt.2

2+7	4+2	8+5	4+7	2+1	1+0	3+5	9+5	3+7	2+3	1+3	6+6	1+1	2+5	7+6
c	k	i	e	e	N	j	ę	i	ę	l	s	i	a	e

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	

nego do świata podczas inauguracji pontyfikatu, Słowniki Języka Polskiego, instrumenty muzyczne (drewniana kołatka obrotowa, janczary), linka gimnastyczna, karteczki z opisem scenek sytuacyjnych, komputer z dostępem do Internetu, rzutnik, ekran.

PRZEBIEG:

1. Nawiązanie do filmu „Karol, który został świętym”:
 - swobodne wypowiedzi uczniów na temat bohaterów filmu
2. Rozwiązywanie szyfrogramu matematycznego:
 - dodawanie liczb
 - zapisywanie wyników
 - przyporządkowanie liter
 - odczytanie hasła („Nie lękajcie się”)
 - odgadywanie, czyje to słowa
3. „Nie lękajcie się!” – burza mózgów:
 - słuchanie pierwszych słów przesłania papieża Jana Pawła II skierowanego do świata podczas inauguracji pontyfikatu
„Nie lękajcie się! Otwórzcie, otwórzcie na oścież drzwi Chrystusowi! Otwórzcie drzwi Jego zbawczej władzy, otwórzcie jej granice państw, systemy ekonomiczne i polityczne, szerokie obszary kultury, cywilizacji i rozwoju. Nie lękajcie się! Chrystus wie, co kryje się we wnętrzu człowieka. Jedynie On to wie! Dziś człowiek tak często nie wie, co nosi w sobie, w głębi swej duszy, swego serca. Jak często jest niepewny sensu swego życia na tej ziemi. Ogarnia go zwątpienie, które przeradza się w rozpacz.”
Plac św. Piotra 22. 10. 1978r.
<http://pl.wikipedia.org>
 - swobodne wypowiedzi uczniów na temat przesłania oraz jego adresatów
 - określanie przyczyn lęku we współczesnym świecie i codziennym życiu
 - przedstawienie sposobu przezwyciężenia strachu, wskazanego przez papieża Polaka
Papież wskazał, że kluczem do przezwyciężenia niepokoju i strachu jest zawierzenie Chrystusowi i uczestnictwo w Jego posłannictwie.
4. Burza mózgów – co to jest odwaga?
 - dzielenie się uwagami i spostrzeżeniami

- zapisywanie na tablicy odpowiedzi uczniów
 - wyszukiwanie informacji w Słowniku Języka Polskiego
Odwaga – śmiała, świadoma postawa wobec niebezpieczeństwa.
Odwaga cywilna – odwaga wypowiadania się i postępowania zgodnie ze swoimi przekonaniem bez względu na konsekwencje.
 - wskazywanie przykładów odważnych zachowań ludzi
 - zwrócenie uwagi na różnice między odwagą a brawurą
5. „Odważny jak lew” – ćwiczenia słownikowe:
- wyjaśnianie powiedzeń: *stracić odwagę, nabrać odwagi, zdobyć się na odwagę, odważny jak lew*
 - wyszukiwanie w słowniku synonimów słów, którymi można zastąpić wyraz „*odwaga*” (zapoznanie uczniów z pojęciem: *synonim*)
np. *dzielność, śmiałość, bohaterstwo*
 - wyszukiwanie w słowniku antonimów słów będących przeciwieństwem, odwrotnością słowa „*odwaga*” (zapoznanie uczniów z pojęciem: *antonim*)
np. *strach, tchórzostwo*
 - dobieranie wyrazów pokrewnych, czyli rodziny wyrazów do wyrazu „*odwaga*”:
np. *odważny, odważnie, odważyć się*
 - sprawdzanie w słownikach ortograficznych pisowni powyższych wyrazów
 - analiza ortograficzna wyrazów
 - zapoznanie z zasadą pisowni tych wyrazów (*wymiana ż – g; odważny bo odwaga*)
 - zapisanie wyrazów w zeszytach, wyróżnienie różnymi kolorami liter „ż”
6. Zabawa ruchowa „Karawana”:
- uczniowie ustawiają się jeden za drugim tworząc *karawanę*
 - dwóch uczniów kieruje zabawą korzystając z instrumentów muzycznych
(np. drewniana kołatka obrotowa, janczary)
 - karawana wędruje w rytm muzyki po *równinach Afryki* gdy podróżni usłyszą *ryk lwa* (drewniana kołatka) chowają się *za rzeką* (teren oznaczony liną gimnastyczną)
na dźwięk janczarów ponownie tworzą *karawanę*
7. Dyskusja na temat „Czy bohaterzy filmu „Karol...” byli odważni?”:
- formułowanie argumentów za i przeciw
 - badanie zasadności odmiennych stanowisk
 - wyciągnięcie wniosków
 - uzgodnienie wspólnego stanowiska
8. „W szkole” – scenki sytuacyjne:
- uczniowie tworzą zespoły 4-osobowe, przygotowują i prezentują scenki sytuacyjne
 - *podczas przerwy do jednego z uczniów podchodzi trzech innych żądając oddania pieniędzy*
 - *po lekcjach w szatni uczniowie grają w „piłkę” workiem młodszego ucznia*
 - *na przerwie grupa starszych chłopców wypycha się przed młodszymi stojącymi w kolejce do sklepu szkolnego*
 - *przed lekcjami grupa uczniów przezywa i ośmiesza koleżankę*
 - *na boisku szkolnym grupa chłopców bawi się piłką nie chcąc jej oddać młodszemu koledze*
9. „Kto może pomóc?” – pogadanka:
- uświadomienie uczniom, że sprawcy przemocy powinni ponieść odpowiednie konsekwencje; o ich zachowaniu należy poinformować dorosłych, a zatajanie informacji krzywdzi innych, chroniąc sprawców; informowanie dorosłych nie jest donoszeniem na kolegów, lecz szukaniem pomocy dla siebie lub innych
 - tworzenie listy osób i instytucji, do których można zwrócić się o pomoc w przypadku przemocy w szkole
 - wychowawca
 - nauczyciel
 - pedagog szkolny
 - dyrektor szkoły
 - rodzice
 - policjant
 - poradnia pedagogiczna
10. Słuchanie pieśni „Nie lękajcie się”:
- <http://www.youtube.com/watch?v=hGvXA5awGGY>
- Tekst na pielgrzymkę papieską do Polski powstał z inspiracji słów Ojca Świętego Jana Pawła II – „Nie lękajcie się”. Kolejne zwrotki napisał duszpasterz akademicki o. Jan Góra OP.*
- oglądanie fotografii przedstawiających papieża Jana Pawła II
 - podsumowanie zajęć

Opracowała:
mgr Wiesława Twardowska

SCENARIUSZ ZAJĘĆ ZINTEGROWANYCH – klasa III

inspirowany filmem „Karol, który został świętym”

Temat: „Przy pomniku Jana Pawła II”

Cele ogólne:

- wzbogacenie wiadomości na temat papieża Polaka
- ukazanie Jana Pawła II jako wzoru do naśladowania
- kształtowanie uczuć patriotycznych
- doskonalenie umiejętności poprawnego konstruowania wypowiedzi na dany temat
- rozwijanie ekspresji i wyobraźni twórczej
- rozbudzanie zainteresowania sztuką

Cele operacyjne:

Uczeń:

- poszerza wiedzę na temat życia i pontyfikatu Jana Pawła II
- wie, że są ludzie szczególnie zasłużeni dla Polski i dla świata
- rozpoznaje znane warszawskie pomniki
- określa cel wznoszenia pomników
- poznaje wzorce postępowania
- swobodnie wypowiada się na określony temat
- rozszerza zasób słownictwa
- rozwiązuje zadania tekstowe wymagające wykonania jednego działania
- podejmuje działalność twórczą w kompozycji przestrzennej
- rozwija własną wyobraźnię
- jest kreatywny
- odczytuje szyfrogram literowy
- pisze czytelnie i estetycznie
- dba o poprawność ortograficzną

Liczba uczniów: dowolna

Formy pracy: indywidualna i grupowa

Środki dydaktyczne: Słowniki Języka Polskiego, szyfrogram literowy (w kopercie dla każdego ucznia), fotografie przedstawiające różne warszawskie pomniki, kartoniki z podpisami do fotografii, duża fotografia pomnika Jana Pawła II (pocięta na 15 części), diagram z kodem literowo-cyfrowym, teksty zadań i pytań dla uczniów, fotografie innych pomników Jana Pawła II (w tym: pomnik z Częstochowy, Toronto, Teneryfy, wyspy Guam), aparat fotograficzny, materiały do pracy plastycznej: masa rzeźbiarska (masa solna, masa papierowa, glina, modelina, itp.), podkładki, narzędzia rzeźbiarskie (dłutka, nożyki, ryłce, szpatułki, itp.).

PRZEBIEG:

- Nawiązanie do filmu „Karol, który został świętym”:
 - swobodne wypowiedzi uczniów na temat filmu i papieża Jana Pawła II
 - zachęcenie do odgadywania tematu zajęć

- Rozwiązywanie szyfrogramu:

- przyporządkowywanie liter do odpowiednich symboli
- odczytanie hasła (POMNIK)

┌	┐	└	┘	├	┛
O	K	P	N	M	I

└	┌	├	┘	┛	┐

- „Co to jest pomnik?” – burza mózgów:

- swobodne wypowiedzi uczniów
- szukanie informacji w Słowniku Języka Polskiego
- odczytanie definicji
- zapisanie definicji w zeszytach (zwrócenie uwagi na staranność pisma i poprawność ortograficzną)

Pomnik – posąg, obelisk, płyta itp., wzniesione ku czci jakiejś osoby lub dla upamiętnienia jakiegoś wydarzenia.

- „Pomniki” – zabawa ruchowa przy muzyce:

- uczniowie poruszają się rytmicznie przy muzyce
- na przerwę w muzyce zamieniają się w pomniki
- nauczyciel wybiera najciekawsze pomniki i kontynuuje zabawę

- Oglądanie fotografii przedstawiających różne pomniki:

http://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Pomnik_Malego_Powstancza.JPG

http://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Syrenka_Warszawska.jpg

http://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:6_Warszawa_153.jpg

http://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Warszawa-pomnik_lotnika.jpg

[http://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:POL_Warsaw_Zygmunt%60s_Column_2008_\(1\).JPG](http://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:POL_Warsaw_Zygmunt%60s_Column_2008_(1).JPG)

<http://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:VarsaviaMonumentoEroiVarsavia1.jpg>

http://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:FB_Pomnik_PW_w_Warszawie.jpg

http://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Pomnik_Chopina_w_Warszawie.jpg

http://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Warszawa_pomnik_szcz%C4%99%C5%9Bliwego_psa.jpg

- opisywanie wyglądu pomników
- wskazywanie podobieństw i różnic w wyglądzie (różnorodność kształtów, rozmiarów oraz tworzywa, z jakiego zostały wykonane)
- zwrócenie uwagi na formę pomnika
 - posąg, grupa rzeźb, kolumna, obelisk, naturalny głaz, sztucznie usypane wzgórze (kopiec), budynek, drzewo

- nazywanie miejsc, w których zwykle stawiane są pomniki
 - parki, skwery, place, ogrody, miejskie rynki
- określanie celu, dla którego wznoszone są pomniki
- odgadywanie dla upamiętnienia kogo lub czego zostały wzniesione

6. „Warszawskie pomniki” – przyporządkowywanie podpisów do fotografii:

- indywidualne czytanie nazw pomników
- wyszukiwanie odpowiedniej fotografii
- samodzielne zapisywanie nazw pomników w zeszytach (zwrócenie uwagi na staranność pisma i poprawność ortograficzną)

7. „Żywy pomnik” – zabawa ruchowa przy muzyce:

- uczniowie swobodnie poruszają się przy dźwiękach muzyki
- na przerwę w muzyce wybrany uczeń zatrzymuje się w dowolnej pozycji jako pomnik
- podczas kolejnej przerwy w muzyce uczeń tworzący fragment zbiorowego pomnika wywołuje imię kolejnego ucznia, który dołącza do pomnika, tworząc następny element
- zabawa toczy się dopóki wszyscy uczniowie nie dołączą do pomnika
- nauczyciel wykonuje pamiątkowe zdjęcie pomnika

8. „Tajemniczy pomnik” – prezentacja odwróconej i podzielonej na 15 części fotografii pomnika Jana Pawła II wraz z kodem literowo-cyfrowym:

- podawanie przez chętnych uczniów dowolnego kodu zakrytego fragmentu fotografii (np. B3)
- odczytywanie przez nauczyciela odpowiednich zadań
- rozwiązywanie zadań przez uczniów
- odkrywanie kolejnych części pomnika
- odgadywanie, komu poświęcony jest ten pomnik

Przed rozwiązywaniem zadań				Po rozwiązaniu wszystkich zadań			
	1	2	3		1	2	3
A							
B							
C							
D							
E							

Pomnik Jana Pawła II w Wadowicach – fot. W. Twardowska

A1 – Jan Paweł II urodził się w roku 1920, a zmarł w roku 2005. Oblicz, ile żył lat?

A2 – Jan Paweł II urodził się w roku 1920. W 1978 roku został wybrany papieżem. Oblicz, ile miał wtedy lat?

A3 – Pontyfikat Jana Pawła II trwał od 1978 roku do 2005. Oblicz, ile to lat?

B1 – Karol Wojtyła urodził się w roku 1920. Jego ojciec zmarł w 1941 roku. Ile lat miał wtedy Karol?

B2 – Jan Paweł II zmarł w roku 2005. Ile lat minęło od śmierci Jana Pawła II?

B3 – Karol Wojtyła urodził się w roku 1920. Jego mama zmarła w 1929 roku. Ile lat miał wtedy Karol?

C1 – Jak w dzieciństwie wołano na Karola Wojtyłę?

C2 – Jakie ciastka najbardziej lubił Karol Wojtyła?

C3 – Jaki kolor ma papieska szata?

D1 – Gdzie znajduje się grób Jana Pawła II?

D2 – Jak nazywa się miejscowość, w której urodził się Karol Wojtyła?

D3 – Ile rodzeństwa miał Karol Wojtyła?

E1 – Jak nazywa się ulubiona pieśń Jana Pawła II?

E2 – Jak nazywał się pojazd, którym podróżował Jan Paweł II?

E3 – Jak miał na imię brat Karola Wojtyły?

9. Prezentacja fotografii innych pomników wzniesionych dla upamiętnienia osoby i pontyfikatu Jana Pawła II:

- porównywanie wyglądu pomników
- zwrócenie uwagi na umiejscowienie pomników w różnych miastach Polski oraz poza jej granicami
- przedstawienie ciekawostek na temat wybranych pomników Jana Pawła II

■ Największy na świecie pomnik Jana Pawła II znajduje się w Częstochowie i mierzy 14 m wysokości.

Najbardziej odległy od Polski pomnik znajduje się w Aganie na wyspie Guam. Jest to jedyny pomnik obracający się wokół własnej osi.

W Toronto znajduje się pomnik Jana Pawła II, który ma żenice w kształcie serc. Pomnik jest dziełem Alexandra von Svobody.

Pomnik Jana Pawła II znajduje się m.in. na Teneryfie (w Hiszpanii) - największej i najludniejszej w Archipelagu Wysp Kanaryjskich.

- swobodne wypowiedzi uczniów na temat uznania, jakim na całym świecie darzy się papieża Polaka

10. „Pomnik Jana Pawła II” – projektowanie pomnika papieża Polaka:

- lepienie z masy solnej (lub innej masy rzeźbiarskiej) pomnika Jana Pawła II
- zorganizowanie wystawy prac uczniów

Opracowała:
mgr Wiesława Twardowska

Materiały pomocnicze do filmu „Karol, który został świętym”, przeznaczone dla uczniów klas IV – VI Szkoły Podstawowej.

Materiał przeznaczony do realizacji na lekcjach historii, języka polskiego i religii.

Cel główny:

Pogłębienie wiedzy o wybranych wartościach ukazanych w filmie „Karol, który został świętym”.

Cele szczegółowe:

uczeń potrafi:

- wyszukiwać informacje z wielu źródeł, tworzyć definicje
- scharakteryzować stosunek władz do Kościoła i ludzi wierzących w Polsce po II wojnie światowej
- wymienić metody przeciwstawiania się części społeczeństwa narzuconej po II wojnie światowej władzy
- przedstawić rolę religii i Kościoła w procesie walki z narzuconą władzą
- ocenić rolę Karola Wojtyły – Jana Pawła II w procesie walki z totalitaryzmem
- prowadzić dyskusję

Metody realizacji:

- dyskusja
- praca z tekstem
- wykonanie pracy plastycznej (plakatu)
- praca w grupach
- wywiad
- analiza porównawcza
- elementy charakterystyki postaci
- burza mózgów

Środki dydaktyczne:

- film „Karol, który został świętym”
- niniejszy scenariusz
- Słownik wyrazów obcych
- materiały plastyczne

HISTORIA

Temat: Skrycie, czy z otwartą przyłbicą – postawy społeczeństwa polskiego wobec polityki władz w okresie PRL.

Zadanie 1.

- a) Na podstawie filmu „Karol, który został świętym”, Słownika wyrazów obcych i własnej wiedzy, wyjaśnij słowo „konspiracja”.
- b) Na podstawie wiedzy szkolnej i pozaszkolnej wskaż momenty, w których Polacy stosowali zasady konspiracji.
- c) Wymień zasady działalności konspiracyjnej. Z jakimi metodami konspiracyjnymi spotykamy się w filmie „Karol, który został świętym”

Zadanie 2.

Przeczytaj poniższy tekst i odpowiedz na pytania.

Nowa Huta, której budowę rozpoczęto w marcu 1949 roku, miała być nie tylko sztandarową budową socjalizmu i karą dla inteligentnego Krakowa, ale również idealnym miastem socjalistycznym, w którym nie było miejsca na sakralne budownictwo.

Mieszkańcy Nowej Huty dotkliwie odczuwali brak kościoła. Naprzeciw potrzebom wiernych wyszły władze kościelne. W czerwcu 1952 roku abp Eugeniusz Baziak wydał dekret powołujący parafię w Bieńczycach. Niestety w okresie stalinizmu nie było szans, aby komunistyczne władze wydały zgodę na budowę kościoła. Istniała więc parafia licząca blisko 30 tysięcy wiernych, która nie posiadała kościoła.

Komitet Budowy uzyskał pozwolenie na ustawienie krzyża w miejscu przyszłej świątyni.

19 kwietnia probostwo w Bieńczycach otrzymało pismo, w którym proszono o usunięcie krzyża w „nieprzekraczalnym terminie do 26 kwietnia”. Po bezskutecznym upływie tego terminu krzyż miał być usunięty „na koszt i ryzyko Parafii”. Trzy dni później krakowska Kuria Metropolitarna w piśmie skierowanym między innymi do Urzędu do Spraw Wyznań i Rady Ministrów, piórem ówczesnego biskupa Karola Wojtyły informowała „że w przypadku usunięcia Krzyża zostaną pogwałcone uczucia religijne wiernych w Nowej Hucie, bardzo już rozgoryczonych z powodu czynionych trudności w przystąpieniu do budowy kościoła.”

27 kwietnia ok. 8.30 grupa robotników rozpoczęła wykopywanie krzyża. Na placu budowy zaczęli gromadzić się ludzie. Pod krzyżem ludzie zaczęli ustawiać kwiaty i palić świece. Według szacunków SB, tłum liczył ok. 300 osób, a do godziny jedenastej już ok. 1000.

Escalacja konfliktu następuje po godzinie 16. Według szacunków ubeckich w pobliżu krzyża było ok. 2 tys. ludzi, 300 metrów dalej przed budynkiem Rady Narodowej tłum liczył ok. 3 tys. O 17.40 milicja po raz pierwszy „oficjalnie” użyła pałek. Starcia trwają niemalże wszędzie. Ściągnięte zostały dodatkowe oddziały ZOMO. Sytuacja wyraźnie wymknęła się władzom spod kontroli.

Obok 1700 ładunków gazu milicja wystrzeliła też 140 sztuk ostrej amunicji.

Ogólny bilans walk o krzyż wyglądał następująco: aresztowano 493 osoby, 87 otrzymało wyroki od 6 miesięcy do 5 lat, 119 ukarano grzywnami. Dalszych kilkadziesiąt straciło pracę.

W 1977 roku mieszkańcy Nowej Huty otrzymali w końcu upragniony kościół Matki Boskiej Królowej Polski, zwany Arką Przymierza.

Piotr Dmitrowicz, Polskieradio.pl, 27.04.2010

Pytania do tekstu:

1. Jaką rolę miała pełnić według władz Nowa Huta? Zwróć uwagę na umiejscowienie tego przemysłowego ośrodka w bliskości Krakowa.
2. Przedstaw najważniejsze etapy powstawania świątyni w Nowej Hucie.
3. Jaka była rola Karola Wojtyły w wydarzeniach nowohuckich?

Zadanie 3.

Musicie bowiem wiedzieć, że dwa są sposoby prowadzenia walki (...) trzeba przeto być lisem (...) i lwem.

Niccolo Machiavelli, Księżę, Rozdział XVIII

Polityk florencki Niccolo Machiavelli w swoim dziele „Księżę” udzielił rad władcy Florencji Wawrzyńcowi Wspaniałemu. Napisał między innymi, że cele osiąga się albo działając otwarcie (sposób lwa), albo działając skrycie (sposób lisa).

- Po obejrzeniu filmu „Karol, który został świętym” i zapoznaniu się z tekstem źródłowym do zadania drugiego, określcie jaką metodą wierni dążyli do celu jakim było wzniesienie świątyni w Nowej Hucie.
- Przeprowadźcie w klasie dyskusję na temat: Czy trafnie wybrano metodę walki o kościół w Nowej Hucie?

*Opracował:
Sławomir Janczyński*

JĘZYK POLSKI

Temat: Spotkanie pokoleń, spotkanie wartości.

Zadanie 1.

Podzielcie się na dwie grupy.

Grupa I:

Stwórzcie plan wydarzeń związanych z Karolem Wojtyłą – Janem Pawłem II, które zostały przedstawione w filmie „Karol, który został świętym”.

Grupa II:

Przedstawcie proces przemiany Kacpra od zamkniętego w sobie, przestraszonego chłopca, do otoczonego przyjaciółmi człowieka przeciwstawiającemu się agresji. Wskażcie moment (momenty) przełomowe tej przemiany.

Zadanie 2.

Stwórzcie krótkie opisy dziadka i Kacpra. Skoncentrujcie się na ich osobowości. Zwróćcie uwagę na ich umiejętności, zalety i słabości.

Zadanie 3.

W filmie „Karol. Który został świętym” można dostrzec wiele wartości, znanych z życia codziennego. Przedstaw konkretne sytuacje (realne lub wymyślone), w których obecne są następujące wartości:

- Odwaga
- Solidarność
- Konsekwencja
- Zaufanie

Zadanie domowe

Przeprowadźcie wywiad z osobą starszą z rodziny lub znajomym. Stwórzcie ich linię życia. Zanotujcie na niej najważniejsze wydarzenia. Przy wydarzeniach wpiszcie imiona i nazwiska osób, które wywarły duży wpływ na życie waszych rozmówców.

*Opracowała:
Agnieszka Janczyńska*

RELIGIA

Temat: Odwaga, jej źródła i przejawy w życiu człowieka wierzącego.

Zadanie 1.

W filmie „Karol, który został świętym” ukazano kilka „odważnych” postaci. Po obejrzeniu filmu oceń, gdzie znajdowało się źródło odwagi następujących bohaterów:

- Rafała
- Karola Wojtyły
- Stanisława

Zadanie 2.

Zapoznajcie się z poniższymi cytatami ze Starego i Nowego Testamentu.

Choćby rozbili przeciwko mnie obozy, Nie ulęknie się serce moje, Choćby wojna wybuchła przeciw mnie, Nawet wtedy będę ufał.

Ps. 27,3

Bądźcie mocni! A serce wasze niech będzie dzielne, Wy wszyscy, którzy macie nadzieję w Panu.

Ps. 31,25

Nie bój się, bom Ja z tobą, nie lękaj się, bom Ja Bogiem twoim! Wzmocnię cię, a dam ci pomoc, podeprę cię prawicą sprawiedliwości swojej.

Iz. 41,10

I nie bójcie się tych, którzy zabijają ciało, ale duszy zabić nie mogą; bójcie się raczej tego, który może i duszę i ciało zniszczyć w piekle.

Mat. 10,28

Wszystko mogę w tym, który mnie wzmacnia, w Chrystusie.

Fil. 4,13

Wykonajcie następujące zadania:

- Na podstawie powyższych cytatów i filmu „Karol, który został świętym”, przeprowadźcie dyskusję na temat: Gdzie znajduje się źródło odwagi współczesnego wierzącego człowieka?
- Na podstawie filmu „Karol, który został świętym”, oraz wniosków z dyskusji na temat odwagi, stwórzcie w grupie (grupach) plakat (plakaty) ukazujące współczesnego odważnego człowieka.

Zadanie 3.

Po obejrzeniu filmu „Karol, który został świętym” odpowiedźcie, jaką rolę w państwie totalitarnym odgrywał kościół, krzyż i możliwość wspólnej modlitwy.

Zadanie 4.

Przeprowadźcie dyskusję na temat: Dlaczego władza totalitarna zwalcza religię?

*Opracowała:
Agnieszka Janczyńska*

**PIOTR
FRONCZEWSKI**

**KATARZYNA
GLINKA**

**KAMIL I ANDRZEJ
TKACZOWIE**

**PIERWSZY FILM DLA DZIECI
O JANIE PAWLE II**

KAROL

KTÓRY ZOSTAŁ ŚWIĘTYM

**TAKI DUŻY, TAKI MAŁY,
MOŻE ŚWIĘTYM BYĆ!**

W KINACH OD 21.03

Dystrybucja w Polsce: Kino Świat Sp. z o.o., 00-762 Warszawa, ul. Belwederska 20/22, tel: (22) 840-68-01

PR: Iza Lasowy-Cibor – iza@kinoswiat.pl i Michał Duma – michal@kinoswiat.pl,

Edukacja filmowa: Irena Kruglicz-Kamińska – irena@kinoswiat.pl